

BIOLOGINĖS ĮVAIROVĖS KONVENCIJA

Preambulė

Susitariančiosios Šalys,

pripažindamos neįkainojamą biologinės įvairovės vertę, taip pat ekologinę, gamtinę, socialinę, ekonominę, mokslinę, pažintinę, kultūrinę, rekreacinę bei estetinę biologinės įvairovės ir jos komponentų svarbą;

pripažindamos taip pat didelę biologinės įvairovės reikšmę gyvybę palaikančių biosferos sistemų evoliucijai bei išsaugojimui;

patvirtindamos, kad biologinės įvairovės išsaugojimas yra bendra žmonijos pareiga;

dar kartą patvirtindamos, kad valstybės naudojasi suverenėmis teisėmis į savo biologinius išteklius;

patvirtindamos taip pat, kad valstybės yra atsakingos už savo biologinės įvairovės išsaugojimą ir savo biologinių išteklių stabilų naudojimą;

susirūpinusios tuo, kad biologinė įvairovė dėl kai kurios žmogaus veiklos pastebimai skurdėja;

pripažindamos bendrą informacijos ir žinių apie biologinę įvairovę stygių ir būtinybę skubiai plėtoti mokslines, technines ir organizacines pastangas siekiant užtikrinti bendrą šios problemos supratimą, kas sudarytų prielaidas planuoti bei įgyvendinti reikiamas priemones;

pažymėdamos, kad būtina prognozuoti, išvengti ir pašalinti biologinės įvairovės nykimo ir nuostolių priežastis jų pradinėje stadijoje;

pažymėdamos taip pat, kad tais atvejais, kai kyla grėsmė biologinei įvairovei žymiai sumažėti arba patirti nuostolių, neginčijamų mokslinių faktų stoka negali būti pretekstu atidėti priemonių panaudojimą grėsmei pašalinti arba jai iki minimumo sumažinti;

toliau pažymėdamos, kad pagrindinė biologinės įvairovės išsaugojimo sąlyga yra ekosistemų ir natūralių buveinių išsaugojimas in-situ, rūšių gyvybingų populiacijų išlaikymas ir atkūrimas jų natūraliose sąlygose;

toliau pažymėdamos, kad priemonės ex-situ, visų pirma kilmės šalyje, taip pat yra labai svarbios;

pripažindamos daugelio vietinių bendruomenių ir gyventojų – tradicinio gyvenimo būdo saugotojų – didelę ir tradicinę priklausomybę nuo biologinių išteklių, jų pageidavimą teisingu pagrindu bendrai naudotis gėrybėmis, pritaikant tradicines žinias, naujoves ir praktiką, susijusius su biologinės įvairovės apsauga, stabilium jos komponentų naudojimu;

pripažindamos taip pat svarbų moterų vaidmenį saugant ir stabiliai naudojant biologinę įvairovę ir pažymėdamos plataus moterų dalyvavimo būtinybę kuriant ir visuose lygiuose įgyvendinant politiką biologinei įvairovei išsaugoti;

pabrėždamos svarbą ir būtinybę skatinti tarptautinį, regioninį ir pasaulinį valstybių ir tarptautinių organizacijų bei nevalstybinio sektoriaus bendradarbiavimą saugant biologinę įvairovę ir užtikrinant stabilų jos komponentų naudojimą;

pripažindamos, kad, suteikiant naujus ar papildomus finansinius išteklius ir užtikrinant reikiamą atitinkamų technologijų prieinamumą, bus galima iš esmės išplėsti pasaulyje esamas galimybes spręsti biologinės įvairovės nuostolių problemas;

pripažindamos toliau, jog reikalingi specialūs nuostatai, kad būtų patenkinti besivystančių šalių poreikiai, iš jų – naujų ir papildomų finansinių išteklių teikimas, reikiamai užtikrinta galimybė įsigyti atitinkamas technologijas;

pažymėdamos ryšium su tuo mažai išsivysčiusių šalių ir salų valstybių ypatingas sąlygas;

pripažindamos, kad biologinės įvairovės apsaugai reikalingi žymūs kapitaliniai įdėjimai ir kad laukiama nemažai ekologinės, ekonominės ir socialinės naudos iš šių kapitalinių įdėjimų;

pripažindamos, kad ekonominis ir socialinis vystymas bei skurdo likvidavimas yra pirmas ir svarbiausias besivystančių šalių uždavinys;

žinodamos, kad biologinės įvairovės apsauga ir stabilus naudojimas turi sprendžiamą reikšmę tenkinant maisto produktų ir sveikatos apsaugos poreikius, taip pat kitas augančio Žemės gyventojų skaičiaus reikmes ir kad galimybė naudotis tiek genetiniais ištekliais, tiek technologijomis ir bendras jų naudojimas turi didelę reikšmę sprendžiant šiuos uždavinius;

pažymėdamos, kad galų gale biologinės įvairovės apsauga ir stabilus naudojimas sustiprins draugiškus valstybių santykius ir pasitarnaus taikos stiprinimui visai žmonijai;

siekdamos sutvirtinti ir papildyti esamus tarptautinius susitarimus dėl biologinės įvairovės apsaugos ir jos komponentų stabilaus naudojimo; ir

pasiryžusios išsaugoti ir stabiliai saugiai naudoti biologinę įvairovę dabartinės ir būsimų kartų interesais,

susitarė dėl to:

1 straipsnis. **Tikslai**

Šios Konvencijos tikslai, kurių būtina siekti pagal jos atitinkamas nuostatas, yra išsaugoti biologinę įvairovę, stabiliai naudoti jos komponentus ir teisingu bei lygiu pagrindu gauti bendrą naudą, susijusią su gamtinių išteklių naudojimu, taip pat suteikti

galimybę naudotis genetiniais ištekliais bei perduoti atitinkamas technologijas, taipogi užtikrinti reikiamą finansavimą.

2 straipsnis. **Terminų vartojimas**

Šios Konvencijos tikslais:

„Biologinė įvairovė“ reiškia visų gyvų organizmų, įskaitant, šalia kitų, antžemines, jūros ir kitų vandenų ekosistemas ir ekologinius kompleksus, kurių dalis jie yra; ši sąvoka jungia rūšių, tarprūšinę ir ekosistemų įvairovę.

„Biologiniai ištekliai“ jungia genetinius išteklius, organizmus ar jų dalis, populiacijas arba bet kokius kitus ekosistemos biotinius komponentus, turinčius faktinę ar potencialią naudą ar vertę žmonijai.

„Biotechnologija“ reiškia bet kurią technologiją, susijusią su biologinių sistemų, gyvų organizmų arba darinių iš jų naudojimu produkcijos arba procesų gamybai, perdirbimui, konkrečiu jų panaudojimu.

„Buveinė“ reiškia vietovės pobūdį (tipą) arba to ar kito organizmo ar populiacijos natūralią gyvavimo vietą.

„Domestifikuotos arba kultūrinės rūšys“ reiškia rūšis, kurių evoliucijos procesą veikia žmogus savo poreikiams tenkinti.

„Ekonominės integracijos regioninė organizacija“ reiškia organizaciją, sukurtą šio regiono suverenių valstybių, kuriai jos narės-valstybės suteikia įgaliojimus šios Konvencijos reguliuojamiems klausimams ir kuri reikiama tvarka įgaliota pagal nustatytą procedūrą pasirašyti, ratifikuoti, priimti, pritarti Konvencijai arba prie jos prisijungti.

„Ekosistema“ reiškia dinamišką kompleksą augalų, gyvūnų ir mikroorganizmų bendrijų, taip pat jas supančios negyvos aplinkos.

„Genetiniai ištekliai“ reiškia genetinę medžiagą, turinčią faktinę ar potencialią vertę.

„Genetinių išteklių kilmės šalis“ reiškia šalį, kurioje šie genetiniai ištekliai egzistuoja in-situ sąlygose.

„Genetinius išteklius teikianti šalis“ reiškia šalį, tiekiančią genetinius išteklius, imamus iš in-situ sąlygų, įskaitant kaip laukinių populiacijų, taip ir sukultūrintų rūšių; taip pat gautus iš ex-situ šaltinių, nepriklausomai nuo to, ar jie kilę iš šios šalies, ar ne.

„Genetinė medžiaga“ reiškia bet kurią augalinės, gyvūninės, mikrobinės ar kitokios kilmės turinčią funkcionalių paveldimumo elementų medžiagą.

„In-situ sąlygos“ reiškia sąlygas, kuriose gyvuoja genetiniai ištekliai atitinkamose ekosistemose ir natūraliose buveinėse, o jeigu tai domestifikuotos ar kultūrinės rūšys – toje aplinkoje, kur jos įgijo savo išskirtinus požymius.

„Išlaikymas ex-situ“ reiškia biologinės įvairovės komponentų išsaugojimą ne jų natūraliose buveinėse.

„Išlaikymas in-situ“ reiškia ekosistemų ir natūralių buveinių išsaugojimą, taip pat rūšių gyvybingų populiacijų jų natūralioje aplinkoje išlaikymą ir atkūrimą; jeigu tai domestifikuotos ar kultūrinės rūšys – toje aplinkoje, kurioje jos įgijo savo skiriamuosius požymius.

„Saugoma teritorija“ reiškia geografiškai apibrėžtą teritoriją, kuri išskiriama, reguliuojama ir naudojama konkreitiems gamtosaugos tikslams.

„Stabilus naudojimas“ reiškia biologinės įvairovės komponentų naudojimą tokiu būdu ir tokiais tempais, kurie perspektyvoje nesukelia biologinės įvairovės skurdimo, tuo pačiu išlaikant jos pajėgumą tenkinti dabarties ir ateities kartų poreikius ir siekius.

„Technologija“ – ši sąvoka jungia ir biotechnologiją.

3 straipsnis. **Principas**

Sutinkamai su Jungtinių Tautų Organizacijos Įstatais ir tarptautinės teisės principais valstybės turi suverenią teisę eksploatuoti savus išteklius, laikantis savo gamtosauginės politikos, ir yra atsakingos, užtikrina, kad jų jurisdikcijos rėmuose vykdoma arba jų kontroliuojama veikla nepakenktų aplinkai kitų valstybių arba rajonų, esančių už nacionalinės jurisdikcijos galiojimo ribų.

4 straipsnis. **Jurisdikcijos sfera**

Su sąlyga, kad laikomasi kitų Šalių teisių ir jei šioje konvencijoje aiškiai nenumatyta kitkas, šios Konvencijos nuostatos kiekvienai Susitariančiajai Šaliai galioja:

- a) kiek tai susiję su biologinės įvairovės komponentais jos nacionalinės jurisdikcijos ribose;
- b) kiek tai susiję su vykdomais arba jos jurisdikcijos kontroliuojamais procesais ir veikla, nepriklausomai nuo jų pasireiškimo vietos ir pasekmių kaip jos nacionalinės jurisdikcijos ribose, taip ir už nacionalinės jurisdikcijos ribų.

5 straipsnis. **Bendradarbiavimas**

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai galima ir tikslinga, bendradarbiauja su kitomis Susitariančiosiomis Šalimis tiesiogiai arba, jei tai reikalinga, per kompetentingas tarptautines organizacijas sprendžiant teritorijų už nacionalinės jurisdikcijos ribų bei kitus klausimus, išreiškiančius bendrus interesus biologinės įvairovės apsaugos ir stabilaus naudojimo tikslu.

6 straipsnis. **Bendros pastangos išsaugoti ir stabiliai naudoti**

Kiekviena Susitariančioji Šalis, atsižvelgiant į konkrečias sąlygas ir galimybes:

- a) rengia biologinės įvairovės išsaugojimo ir stabilaus naudojimo nacionalinę strategiją, planus, programas arba pritaiko šiuo tikslu esamas strategijas, planus ar programas, kuriose atspindi taip pat šios Konvencijos priemonės, susijusias su atitinkama Susitariančiaja Šalimi;
- b) numato, kiek tai įmanoma ir tikslinga, biologinės įvairovės apsaugos ir stabilaus naudojimo priemonės atitinkamuose šakiniuose ar tarpšakiniuose planuose, programose ir politikoje.

7 straipsnis. **Identifikavimas ir priežiūra**

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga, ypač 6-10 straipsniuose numatytais tikslais:

- a) išskiria biologinės įvairovės komponentus, turinčius svarbią reikšmę jos išsaugojimui ir stabiliam naudojimui, atsižvelgiant į orientacinį kategorijų sąrašą, pateikiamą 1 priedėlyje;
- b) parenkant pavyzdžius arba kitais metodais vykdo monitoringą biologinės įvairovės komponentų, išskirtų sutinkamai su šio straipsnio „a“ punktu, skiriant ypatingą dėmesį tiems, kurie žada didžiausią jų stabilaus naudojimo galimybę;
- c) nustato veiklos procesus ir kategorijas, kurios turi ar gali turėti labai nepalankią įtaką biologinės įvairovės apsaugai bei stabiliam naudojimui; stebi jų poveikį atrenkant pavyzdžius ar kitais metodais;
- d) renka ir tuo ar kitu būdu sistematizuoja atrankos ir stebėjimų duomenis, gautus įgyvendinant šio straipsnio „a“, „b“ ir „c“ punktų nuostatas.

8 straipsnis. Išlaikymas in-situ

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga:

- a) sukuria sistemą saugomų teritorijų arba teritorijų, kuriose būtina taikyti specialias priemones biologinei įvairovei išsaugoti;
- b) parengia, jei reikalinga, saugomų teritorijų arba teritorijų, kuriose būtina taikyti specialias priemones biologinei įvairovei išsaugoti, atrankos, steigimo ir racionalaus naudojimo principines nuostatas;
- c) reguliuoja arba racionaliai naudoja biologinius išteklius, turinčius svarbią reikšmę biologinės įvairovės apsaugai saugomose teritorijose ir už jų ribų, biologinei įvairovei išsaugoti ir stabiliai naudoti;
- d) remia ekosistemų, natūralių buveinių apsaugą ir gyvybingų populiacijų išsaugojimą jų gamtinėse sąlygose;
- e) skatina ekologiškai pagrįstą ir stabilų teritorijų, besiribojančių su saugomomis teritorijomis, vystymą pastarųjų teritorijų apsaugos tikslu;
- f) imasi priemonių degraduotoms sistemoms reanimuoti bei atkurti ir padeda atkurti pavojuje atsidūrusias rūšis, iš dalies, parengiant ir įgyvendinant racionalaus naudojimo planus ir kitas strategijas;
- g) numato ir įgyvendina priemones, skirtas reguliuoti, kontroliuoti ir apriboti grėsmei, susijusiai su gyvų organizmų naudojimu ir išskyrimu biotechnologijų pagalba, kurie gali turėti neigiamas ekologines pasekmes, įtakojančias biologinės įvairovės išsaugojimą, taip pat ir žmonių sveikatą;
- h) neleidžia introdukuoti svetimų rūšių, kurios kelia grėsmę ekosistemoms, buveinėms ir rūšims, kontroliuoja ir sunaikina tokias svetimas rūšis;
- i) stengiasi sudaryti sąlygas, būtinas užtikrinant esamų naudojimo būdų tinkamumą biologinės įvairovės apsaugai ir jos komponentų stabiliam naudojimui;
- j) sutinkamai su savo nacionaline teisėtvara, užtikrina pagarbą, išsaugojimą ir palaikymą čiabuvių ir vietinių bendruomenių žinių, naujovių ir praktikos, atspindinčių tradicinį gyvenimo būdą, o tai turi reikšmę saugant ir stabiliai naudojant biologinę įvairovę; padeda plačiau jas taikyti pritariant ir dalyvaujant patiems tų žinių, naujovių ir praktikos turėtojams, taip pat skatina bendrą teisingu pagrindu naudojimąsi gėrybėmis, kurias teikia tų žinių, naujovių ir praktikos taikymas;
- k) rengia ir įgyvendina reikiamas teisines normas ir/arba kitus reglamentuojančius nuostatus į pavojų patekusioms rūšims ir populiacijoms išsaugoti;
- l) atvejais, kada sutinkamai su 7 straipsniu išryškėja esminis nepalankaus poveikio biologinei įvairovei faktas, reglamentuoja ar reguliuoja atitinkamus procesus ir veiklos kategorijas;
- m) bendradarbiauja suteikiant finansinę ir kitą paramą išlaikymo in-situ priemonėms, numatytoms „a“-“l“ punktuose, ypač vykdomoms besivystančiose šalyse.

9 straipsnis. Išlaikymas ex-situ

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga, ypač papildant priemones in-situ:

- a) imasi priemonių išsaugoti biologinės įvairovės komponentus ex-situ, visų pirma tų komponentų kilmės šalyje;
- b) sudaro ir palaiko sąlygas išlaikyti ir tirti ex-situ augalus, gyvūnus ir mikroorganizmus, visų pirma genetinių išteklių kilmės šalyje;
- c) imasi priemonių atkurti ir reanimuoti išnykimo pavojuje atsidūrusias rūšis jų natūraliose buveinėse atitinkamose sąlygose;
- d) reglamentuoja ir reguliuoja biologinių išteklių rinkimą jų natūraliose buveinėse išlaikymo ex-situ tikslu tam, kad būtų išvengta grėsmės ekosistemoms ir rūšių populiacijoms in-situ, išskyrus atvejus, kai būtina imtis specialių laikinų priemonių ex-situ sutinkamai su šio straipsnio „c“ punktu; ir
- e) bendradarbiauja teikiant finansinę ir kitokią paramą išlaikymo ex-situ priemonėms, numatytoms „a“–“d“ punktuose, taip pat sudarant ir palaikant išlaikymo ex-situ sąlygas besivystančiose šalyse.

10 straipsnis. **Biologinės įvairovės komponentų**

stabilus naudojimas

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga:

- a) numato biologinių išteklių apsaugos ir stabilaus naudojimo klausimų svarstymą priimant nacionalinio lygio sprendimus;
- b) imasi priemonių biologinių išteklių naudojimo srityje, kad būtų pašalintas arba iki minimumo sumažintas neigiamas poveikis biologinei įvairovei;
- c) išlaiko ir skatina tradicinius biologinių išteklių naudojimo būdus sutinkamai su susiklosčiusiais kultūriniais papročiais, kurie atitinka apsaugos ir stabilaus naudojimo reikalavimus;
- d) teikia vietos gyventojams paramą rengiant ir įgyvendinant priemones, gerinančias būklę nukentėjusiuose rajonuose, kur pastebimas biologinės įvairovės sumažėjimas; ir
- e) skatina savo šalies vyriausybinių organų ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą rengiant biologinių išteklių stabilaus naudojimo metodus.

11 straipsnis. **Skatinimo priemonės**

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga, ekonomiškai ir socialiai pagrįsta, imasi priemonių, skatinančių biologinės įvairovės komponentų apsaugą ir stabilų naudojimą.

12 straipsnis. **Tyrimai ir apmokymas**

Susitariančiosios Šalys, atsižvelgdamos į besivystančių šalių ypatingus poreikius:

- a) ruošia ir įgyvendina mokslinio-techninio apmokymo ir kadro rengimo programas biologinės įvairovės ir jos komponentų išskyrimo, apsaugos ir stabilaus naudojimo priemonėms vykdyti bei remia tokį apmokymą ir kadro rengimą konkreitiems besivystančių šalių poreikiams patenkinti;
- b) skatina ir remia tyrimus, įgalinančius saugoti ir stabiliai naudoti biologinę įvairovę, ypač besivystančiose šalyse, iš dalies, pagal Šalių Konferencijos sprendimus, priimamus remiantis Mokslinių, techninių ir technologinių konsultacijų pagalbinės tarnybos rekomendacijomis; ir
- c) sutinkamai su 16, 18 ir 20 straipsnių nuostatomis, skatina naudojimąsi moksliniais rezultatais, gautais tiriant biologinę įvairovę, kada rengiami biologinių išteklių apsaugos ir stabilaus naudojimo metodai, ir bendradarbiauja naudojantis šiais rezultatais.

13 straipsnis. **Švietimas ir visuomenės informuotumo kėlimas**

Susitariančiosios Šalys:

a) skatina ir remia biologinės įvairovės apsaugos ir tam reikalingų priemonių svarbos supratimą, jų propagavimą masinėmis informacijos priemonėmis ir šių klausimų įjungimą į mokyklinės programas;

b) bendradarbiauja atitinkamais atvejais su kitomis valstybinėmis ir tarptautinėmis organizacijomis rengiant mokymo programas ir visuomenės informuotumo kėlimo programas biologinės įvairovės apsaugos ir stabilaus naudojimo klausimais.

14 straipsnis. Nepalankaus poveikio įvertinimas ir sumažinimas iki minimumo

Kiekviena Susitariančioji Šalis, kiek tai įmanoma ir tikslinga:

a) diegia atitinkamas procedūras, reikalaujančias atlikti ekologines ekspertizes savo siūlomiesiems projektams, kurie gali turėti žymų neigiamą poveikį biologinei įvairovei, kad to poveikio būtų galima išvengti ar jį sumažinti iki minimumo, ir, kada tai tikslinga, sudaro galimybę šiose procedūrose dalyvauti visuomenei;

b) imasi atitinkamų priemonių užtikrinti savų programų ir politikos, kurios gali turėti žymų neigiamą poveikį biologinei įvairovei, reikiamą ekologinių pasekmių apskaitą;

c) remia abipusį keitimąsi informacija, pranešimais ir konsultacijų teikimą apie jų jurisdikcijos rėmuose vykdomą ar jos kontroliuojamą veiklą, kuri gali turėti neigiamą poveikį biologinei įvairovei kitose valstybėse ar kitose teritorijose už nacionalinės jurisdikcijos ribų, skatinant dvišalių, regioninių arba daugiašalių susitarimų pasirašymą;

d) neišvengiamo arba rimto pavojaus ar nuostolių atvejais, kurių šaltinis yra jos jurisdikcijoje arba jos kontroliuojamas, kai pavojus gresia kitos valstybės jurisdikcijos teritorijoje ar kitoje teritorijoje už nacionalinės jurisdikcijos ribų, skubiai praneša valstybėms, kurios gali nukentėti dėl šio pavojaus ar nuostolių, taip pat imasi priemonių išvengti tokio pavojaus ar nuostolių arba juos sumažinti iki minimumo;

e) remia nacionalines priemones, kai reikia nedelsiant reaguoti į gamtinių ar kitų priežasčių sukeltą rimtą pavojų arba neišvengiamus nuostolius biologinei įvairovei, ir skatina tarptautinį bendradarbiavimą, papildantį tokias nacionalines pastangas, ir, kur tai tikslinga ir suderinta su suinteresuotomis valstybėmis ar ekonominės integracijos regioninėmis organizacijomis, ruošia bendrus planus ypatingų aplinkybių atvejams.

2. Šalių Konferencija atliekamų tyrimų pagrindu sprendžia klausimus dėl atsakomybės ir padėties ištaisymo, įskaitant atkūrimą ir nuostolių biologinei įvairovei kompensavimą, išskyrus atvejus, kai atsakomybė yra visiškai vidaus reikalas.

15 straipsnis. Genetinių išteklių prieinamumas

1. Ryšium su suverenių teisių valstybėms į savo gamtos išteklius pripažinimu, teisė nustatyti genetinių išteklių prieinamumą priklauso nacionalinėms vyriausybėms ir reguliuojama nacionalinių įstatymų.

2. Kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi palengvinti genetinių išteklių prieinamumą ekologiškai nepavojingai naudoti kitoms Susitariančiosioms Šalims ir netaikyti apribojimų, kurie prieštarautų šios Konvencijos tikslams.

3. Šios Konvencijos tikslu prie genetinių išteklių, teikiamų Susitariančiosioms Šalims, kurie minimi šiame ir 16 bei 19 straipsniuose, priskiriami tik tie, kurie teikiami Susitariančiųjų Šalių, esančių tokių išteklių kilmės šalimis, arba Šalių, įgijusių šiuos genetinius išteklius sutinkamai su šia Konvencija.

4. Prieinamumas, jei jis suteikiamas, aptariamas tarpusavyje suderintomis sąlygomis ir reguliuojamas šio straipsnio nuostatomis.

5. Genetinių išteklių prieinamumas reguliuojamas Susitariančiosios Šalies, teikiančios šiuos išteklius, išankstinio argumentuoto sutikimo pagrindu, jei ši Šalis nenusprendžia kitaip.

6. Kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi paruošti ir atlikti mokslinius tyrimus genetinių išteklių, kuriuos teikia kitos Susitariančiosios Šalys, ir dalyvauti šiame darbe, kada tai galima, tose Susitariančiosiose Šalyse.

7. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi reikalingų teisinių, administracinių ir politinių priemonių ir, sutinkamai su 16 ir 19 straipsniais, kada tai būtina, pasinaudojant finansavimo mechanizmu, sukurtu sutinkamai su 20 ir 21 straipsniais, siekdama bendrai su Susitariančiąja Šalimi, teikiančia šiuos išteklius, naudoti teisingu ir lygiu pagrindu tyrimų rezultatus, o taip pat naudą, gautą komerciniai ar kitaip naudojant genetinius išteklius. Toks bendras naudojimas vykdomas tarpusavyje suderintomis sąlygomis.

16 straipsnis. **Technologijų prieinamumas ir perdavimas**

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis, pripažindama, kad į technologijas įskaitoma ir biotechnologija ir kad kaip technologijų prieinamumas, taip ir keitimasis jomis tarp Susitariančiųjų Šalių, yra svarbus elementas siekiant šios Konvencijos tikslų, įsipareigoja, sutinkamai su šio straipsnio nuostatomis, teikti ir/arba palengvinti kitoms Susitariančiosioms Šalims prieinamumą prie technologijų, kurios susijusios su biologinės įvairovės apsauga ir stabiliu naudojimu arba skirtos genetinių išteklių naudojimui ir nesukelia didesnio pavojaus aplinkai, o taip pat tokių technologijų perdavimą joms.

2. Minėtas 1 punkte technologijų prieinamumas ir jų perdavimas besivystančioms šalims užtikrinamas ir/arba palengvinamas teisingomis ir kuo palankesnėmis sąlygomis, jei yra toks tarpusavio susitarimas, ir, kada tai būtina, sutinkamai su finansavimo mechanizmu, sukurtu remiantis 20 ir 21 straipsniais. Atvejais, kada technologijos sąlygojamos patentų ir kitų intelektualinės nuosavybės apsaugos normų, toks prieinamumas ir perdavimas užtikrinamas sąlygomis, kurios garantuoja pakankamą ir efektyvią intelektualinės nuosavybės teisių apsaugą ir ją atitinka. Šis punktas taikomas sutinkamai su 3, 4 ir 5 punktų nuostatomis.

3. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi reikiamų teisinių, administracinių ar politinių priemonių, kad Susitariančiosioms Šalims, visų pirma besivystančioms šalims, teikiančioms genetinius išteklius, būtų užtikrintas technologijų, susijusių su šių išteklių naudojimu, prieinamumas ir perduodamos šios technologijos tarpusavy sutartomis sąlygomis, įskaitant technologijas, apsaugotas patentais ir kitomis intelektualinės nuosavybės apsaugos teisėmis, ir, esant reikalui, 20 ir 21 straipsnių nuostatų pagrindu ir sutinkamai su tarptautinės teisės normomis, taip pat sutinkamai su 4 ir 5 šio straipsnio punktais.

4. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi reikiamų teisinių, administracinių ar politinių priemonių, kad privatus sektorius palengvintų technologijų, paminėtų 1 punkte, prieinamumą, bendrą šių technologijų ruošimą ir perdavimą kaip vyriausybinių įstaigų, taip ir privataus sektoriaus interesais, besivystančiose šalyse, ir ryšium su tuo laikosi įsipareigojimų, numatytų 1, 2 ir 3 punktuose.

5. Susitariančiosios Šalys, pripažindamos, kad patentai ir kitos intelektualinės nuosavybės apsaugos normos gali įtakoti šios Konvencijos įgyvendinimą, bendradarbiauja šioje srityje, vadovaudamosi nacionaline teisėtvara ir tarptautinės teisės normomis, siekdamos užtikrinti, kad šios teisės atitiktų, o ne prieštarautų Konvencijos tikslams.

17 straipsnis. **Keitimasis informacija**

1. Susitariančiosios Šalys remia keitimąsi visų prieinamų šaltinių informacija, susijusia su biologinės įvairovės apsauga ir stabiliu naudojimu, atsižvelgdamos į ypatingus besivystančių šalių poreikius.

2. Į tokį keitimąsi informacija įskaitomas keitimasis techninių, mokslinių, socialinių-ekonominių tyrimų rezultatais, taip pat informacija apie profesinio paruošimo ir mokymo programas, specialias žinias, vietinę ir tradicinę patirtį kaip tokią ir turinčią ryšį su technologijomis,

numatytomis 16 straipsnio 1 punkte. Be to, jis jungia, kada tai galima, informacijos repatriaciją (grąžinimą į tėvynę).

18 straipsnis. **Mokslinis ir techninis bendradarbiavimas**

1. Susitariančiosios Šalys remia tarptautinį mokslinį-techninį bendradarbiavimą biologinės įvairovės ir stabilaus naudojimo srityje, esant reikalui, per atitinkamas tarptautines ir nacionalines įstaigas.

2. Kiekviena Susitariančioji Šalis remia mokslinį-techninį bendradarbiavimą su kitomis Susitariančiosiomis Šalimis, ypač su besivystančiomis šalimis, įgyvendinant šią Konvenciją, iš dalies, rengiant ir realizuojant nacionalinę politiką. Remiant tokį bendradarbiavimą, ypatingą dėmesį reikia skirti nacionalinių galimybių plėtojimui ir stiprinimui didinant žmonių resursus ir kuriant atitinkamas įstaigas.

3. Šalių Konferencija savo pirmajame posėdyje nustato tarpininkavimo mechanizmo sudarymo kelius moksliniam-techniniam bendradarbiavimui skatinti ir jį lengvinti.

4. Susitariančiosios Šalys sutinkamai su nacionaline teisėtvara ir politika skatina ir rengia bendradarbiavimo formas keitimosi technologijomis ir jų naudojimo srityje, įskaitant vietines ir tradicines technologijas, sutinkamai su šios Konvencijos tikslais. Šiuo tikslu Susitariančiosios Šalys taip pat skatina bendradarbiavimą kadru rengimo ir pasikeitimo specialistais srityje.

5. Susitariančiosios Šalys tarpusavio susitarimo pagrindu remia bendrų mokslinių-techninių programų rengimą bei bendrų įmonių steigimą kurti technologijoms, susijusioms su šios Konvencijos tikslais.

19 straipsnis. **Biotechnologijų panaudojimas ir naudos iš jų paskirstymas**

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi reikiamų teisinių, administracinių ir politinių priemonių užtikrinti efektyvų dalyvavimą biotechnologiniuose tyrimuose tų Susitariančiųjų Šalių, ypač besivystančių šalių, kurios teikia genetinius išteklius tokiems tyrimams, ir, kai šitai įmanoma, tose Susitariančiosiose Šalyse.

2. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi visų įmanomų priemonių, kad remtų ir padėtų teisingu ir lygiu pagrindu Susitariančiosioms Šalims, visų pirma besivystančioms šalims, prioritetinį prieinamumą prie rezultatų ir naudos, kurią teikia biotechnologijos, paremtos genetiniais ištekliais, teikiamais šių Susitariančiųjų Šalių. Toks prieinamumas užtikrinamas tarpusavyje suderintomis sąlygomis.

3. Šalys nagrinėja priemonių ėmimosi reikalingumą ir sąlygas, galimai, protokolo forma, įskaitant išankstinį argumentuotą susitarimą, parengiant atitinkamas procedūras dėl nepavojingo perdavimo ir panaudojimo bet kokių gyvų pakitusių organizmų, kurie yra biotechnologijos produktas ir gali turėti neigiamą poveikį biologinės įvairovės apsaugai bei stabiliam naudojimui.

4. Kiekviena Susitariančioji Šalis pateikia betarpiškai arba reikalauja iš bet kurio fizinio ar juridinio asmens, esančio jo jurisdikcijoje ir teikiančio 3 punkte minimus organizmus, perduoti visą turimą informaciją apie naudojimo taisykles ir saugumo techniką, nustatytą tos Susitariančiosios Šalies dirbant su šiais organizmais, o taip pat visą turimą informaciją apie atitinkamų konkrečių organizmų potencialų neigiamą poveikį tai Susitariančiajai Šaliai, į kurią šie organizmai įvežami.

20 straipsnis. **Finansiniai ištekliai**

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis įsipareigoja pagal savo galimybę užtikrinti finansinę paramą ir išteklius tiems veiksams nacionaliniame lygyje, kurie skirti siekti šios Konvencijos tikslų, sutinkamai su savo nacionaliniais planais, prioritetais ir programomis.

2. Šalys, kurios yra išsivysčiusios šalys, teikia naujų ir papildomų finansinių išteklių, kad būtų sudaryta galimybė Šalims, esančioms besivystančių šalių lygyje, padengti visas sutartas papildomas išlaidas, kurios atsiranda įgyvendinant priemones, išplaukiančias iš šios Konvencijos

įpareigojimų, ir gauti naudą iš jos nuostatų įgyvendinimo; tokios išlaidos suderinamos tarp Šalių, kurios yra besivystančios šalys, ir 21 straipsnyje minimų organizacinių struktūrų, sutinkamai su priemonėmis, strategija, programiniais prioritetais ir prieinamumo kriterijais, o taip pat Šalių Konferencijos nustatomu papildomų išlaidų preliminariniu sąrašu. Kitos Šalys, įskaitant šalis, esančias perėjimo į rinkos ekonomiką sąlygose, gali laisvanoriškai imtis išsivysčiusių šalių įsipareigojimų. Ryšium su šiuo straipsniu, Šalių Konferencija pirmajame savo posėdyje patvirtina sąrašą išsivysčiusių Šalių ir kitų Šalių, kurios savanoriškai prisiima išsivysčiusių Šalių įsipareigojimus. Šalių Konferencija periodiškai peržiūri sąrašą ir, reikalui esant, daro jame pakeitimus. Bus skatinami taip pat savanoriški kitų šalių ir kitų šaltinių indėliai. Vykdam šiuos įsipareigojimus, būtina atsižvelgti į adekvatumo, numatymo bei savalaikio lėšų papildymo reikalingumą ir įrašytų į sąrašą finansuojančių Šalių bendros išlaidų naštos svarbą.

3. Šalys, kurios yra išsivysčiusios, gali taip pat teikti, o Šalys, kurios yra besivystančios, - naudoti finansinius išteklius pagal dvišalius, regioninius ir daugiašalius kanalus šiai Konvencijai įgyvendinti.

4. Šalių, kurios yra besivystančios, sugebėjimas efektyviai vykdyti Konvencijos įpareigojimus priklausys nuo Šalių, kurios yra išsivysčiusios, efektyvaus vykdymo Konvencijos įpareigojimų, susijusių su finansiniais ištekliais ir technologijų perdavimu, ir iš esmės bus apspręsta tuo, kad socialinis-ekonominis vystymas ir skurdo likvidavimas yra svarbiausi besivystančių šalių prioritetai.

5. Savo veiksmuose, susijusiuose su finansavimu ir technologijų perdavimu, Šalys visiškai atsižvelgia į konkrečias reikmes ir ypatingą mažiau išsivysčiusių šalių būklę.

6. Susitariančiosios Šalys taip pat atsižvelgia į ypatingas aplinkybes, kurių išdava – priklausomybė nuo biologinės įvairovės paskirstymo ir buvimo vietų besivystančiose šalyse, ypač mažose salų valstybėse.

7. Taip pat turi būti atkreiptas dėmesys į ypatingą būklę besivystančių šalių, įskaitant tas iš jų, kurios yra labiausiai pažeidžiamos ekologiniu požiūriu, tokios kaip šalys su sausrų ir pusiau sausrų zonomis, pajūrio ir kalnų vietovėmis.

21 straipsnis. **Finansavimo mechanizmas**

1. Teikti neatlygintinus arba lengvatinėmis sąlygomis finansinius išteklius Šalims, kurios yra besivystančios, šios Konvencijos tikslams sukuriama atitinkamas mechanizmas, kurio pagrindiniai elementai yra išdėstyti šiame straipsnyje. Šios Konvencijos tikslu šis mechanizmas veikia vadovaujamas Šalių Konferencijos ir yra jai atskaitingas. Mechanizmo veiklą užtikrina ta organizacinė struktūra, dėl kurios Šalių Konferencija, tikėtina, priims sprendimą pirmajame savo posėdyje. Šios Konvencijos tikslu Šalių Konferencija nustato priemones, strategiją, programinius prioritetus ir kriterijus, reguliuojančius tokių išteklių prieinamumą ir jų naudojimą. Įnašai atliekami atsižvelgiant į reikalingumą užtikrinti laukiamą, adekvatų ir savalaikį finansinių išteklių prieaugį, apie kurį minima 20 straipsnyje, atitinkantį išteklių poreikį, kurio dydį periodiškai nustato Šalių Konferencija, o taip pat finansavime dalyvaujančių Šalių, įrašytų į sąrašą, numatytą 20 straipsnio 2 punkte, bendros išlaidų naštos svarbą. Savanoriški indėliai taip pat gali patekti iš Šalių, kurios yra išsivysčiusios, taip pat iš kitų šalių ir kitų šaltinių. Mechanizmas veikia demokratinės ir atviros valdymo sistemos principu.

2. Sutinkamai su šios Konvencijos tikslais Šalių Konferencija savo pirmajame posėdyje numato priemones, strategiją ir programinius prioritetus, o taip pat aiškius kriterijus ir pagrindinius principus, reguliuojančius finansinių išteklių prieinamumą ir jų naudojimą, įskaitant reguliariai atliekamą tokio naudojimo kontrolę ir jo vertinimą. Po konsultacijų su atitinkama organizacine struktūra, kuriai pavestas finansavimo mechanizmo veiklos valdymas, Šalių Konferencija priima sprendimą dėl priemonių, kurios būtinos 1 punkto nuostatomis vykdyti.

3. Šalių Konferencija išklauso finansavimo mechanizmo, sukurto sutinkamai su šiuo straipsniu, efektyvumo apžvalgą, įskaitant kriterijus ir pagrindinius principus, apie kuriuos kalbama 2 punkte, ne anksčiau kaip po 2 metų šiai Konvencijai įsigaliojus, o vėliau – reguliariai.

Atsižvelgiant į apžvalgos išdavas, ji, reikalui esant, imasi atitinkamų priemonių mechanizmo veiklos efektyvumui didinti.

4. Susitariančiosios Šalys svarsto klausimus apie esamų finansavimo įstaigų stiprinimą, kad būtų teikiami finansiniai ištekliai biologinės įvairovės apsaugai ir jos stabiliam naudojimui.

22 straipsnis. Ryšys su kitomis tarptautinėmis konvencijomis

1. Šios Konvencijos nuostatos neliečia bet kurios Susitariančiosios Šalies teisių ir įsipareigojimų, išplaukiančių iš bet kurio veikiančio tarptautinio susitarimo, išskyrus atvejus, kai šių teisių ir įsipareigojimų realizavimas gali tapti rimta grėsme ar nuostoliu biologinei įvairovei.

2. Kiek tai susiję su jūrų aplinka, Susitariančiosios Šalys vykdo šios Konvencijos nuostatas, neidamos į prieštaravimą su valstybių teisėmis ir įsipareigojimais, numatytais jūros teisės.

23 straipsnis. Šalių Konferencija

1. Šiuo įsteigiama Šalių Konferencija. Pirmąją Šalių Konferencijos posėdį sukviečia Jungtinių Tautų Organizacijos aplinkos apsaugos programos direktorius-vykdytojas ne vėliau kaip per vienerius metus šiai Konvencijai įsigaliojus. Vėliau eiliniai Šalių Konferencijos posėdžiai kviečiami periodiškai, kaip Konferencija nutars pirmajame posėdyje.

2. Neeiliniai Šalių Konferencijos posėdžiai kviečiami tada, kai Konferencija laikys būtina arba bet kurios Šalies raštišku prašymu, su sąlyga, jei per šešis mėnesius Sekretoriato išsiuntinėtą prašymą palaikys ne mažiau kaip vienas trečdalis Šalių.

3. Šalių Konferencija konsensu suderina ir priima savo procedūros taisykles ir procedūros taisykles bet kurių pagalbinių tarnybų, kurias ji gali įsteigti, o taip pat finansines taisykles, reglamentuojančias Sekretoriato finansavimą. Kiekviename eiliniame posėdyje ji tvirtina biudžetą finansiniam laikotarpiui iki kito eilinio posėdžio.

4. Šalių Konferencija nuolat stebi šios Konvencijos vykdymą ir šiuo tikslu:

a) nustato informacijos, kuri turi būti pateikiama sutinkamai su 26 straipsniu, pateikimo formą ir periodiškumą, peržiūri šią informaciją, o taip pat pranešimus, gautus iš bet kurios pagalbinės tarnybos;

b) svarsto mokslines, technines ir technologines rekomendacijas, susijusias su biologine įvairove, gaunamas sutinkamai su 25 straipsniu;

c) svarsto ir priima, esant reikalui, protokolus sutinkamai su 28 straipsniu;

d) svarsto ir priima, esant reikalui, šios Konvencijos ir jos priedėlių pataisas sutinkamai su 29 ir 30 straipsniais;

e) svarsto bet kurio protokolo, o taip pat bet kurių jų priedėlių pataisas ir, priėmus atitinkamą sprendimą, rekomenduoja šio protokolo Šalims jas priimti;

f) svarsto ir priima, esant reikalui, papildomus šios Konvencijos priedėlius sutinkamai su 30 straipsniu;

g) įsteigia tokias pagalbines tarnybas, kaip antai, konsultacijoms moksliniais ir techniniais klausimais, kurias laiko reikalingomis šios Konvencijos vykdymui;

h) palaiko per Sekretoriatą kontaktus su Konvencijos vykdomaisiais organais, sprendžiančiais su šia Konvencija susijusius klausimus, kad parengtų atitinkamas bendradarbiavimo su jais formas;

i) svarsto ir priima bet kurias papildomas priemones, kurių gali prireikti siekiant šios Konvencijos tikslų, atsižvelgiant į patirtį, sukauptą ją vykdant.

5. Jungtinių Tautų Organizacija, jos specializuotos įstaigos ir Tarptautinė atominės energijos agentūra, taip pat bet kuri valstybė, nesanti šios Konvencijos Šalimi, gali būti atstovaujama Šalių Konferencijoje stebėtojo teisėmis. Visos kitos tarnybos ir įstaigos, valstybinės ir nevalstybinės, turinčios veiklos patirtį srityse, susijusiose su biologinės įvairovės apsauga ir stabilium naudojimu, pranešusios Sekretoriatui apie savo pageidavimą būti atstovaujamos Šalių Konferencijos posėdyje stebėtojų teisėmis, gali būti pakviestos jame dalyvauti, jei tam neprieštarauja bent viena

trečioji dalyvaujančių posėdyje Šalių. Leidimą dalyvauti stebėtojų teisėmis reguliuoja Šalių Konferencijos priimtos procedūros taisyklės.

24 straipsnis. **Sekretoriatas**

1. Šiuo įsteigiamas Sekretoriatas. Jam pavedamos šios funkcijos:
 - a) organizuoti ir aptarnauti Šalių Konferencijos posėdžius, kaip tai numatyta 28 straipsnyje;
 - b) vykdyti bet kuriuo protokolu jai pavestas funkcijas;
 - c) ruošti ir teikti Šalių Konferencijai pranešimus apie veiklą, susijusią su šios Konvencijos vykdymu;
 - d) koordinuoti veiklą su kitomis atitinkamomis tarptautinėmis tarnybomis, tarp jų – sudaryti tokius administracinius ir sutartinius susitarimus, kurių gali prirėikti efektyviam jo funkcijų vykdymui;
 - e) vykdyti kitas funkcijas, kurias gali nustatyti Šalių Konferencija.
2. Šalių Konferencija savo pirmajame eiliniame posėdyje paskiria Sekretoriatą iš tų esamų kompetentingų tarptautinių organizacijų, kurios pareiškia pasirošusios vykdyti Sekretoriato funkcijas sutinkamai su šia Konvencija.

25 straipsnis. **Mokslinių, techninių ir technologinių konsultacijų pagalbinė tarnyba**

1. Šiuo steigiama pagalbinė tarnyba teikti mokslines, technines ir technologines konsultacijas Šalių Konferencijai ir, esant reikalui, kitoms jos pagalbinėms tarnyboms ryšium su šios Konvencijos vykdymu. Ši tarnyba yra atvira dalyvauti visoms Šalims ir turi daugiašakį pobūdį. Ją sudaro vyriausybių atstovai, kompetentingi atitinkamoje žinių srityje. Ji reguliariai teikia Šalių Konferencijai pranešimus visais savo veiklos aspektais.
2. Vadovaujama Šalių Konferencijos ir sutinkamai su pagrindiniais principais bei jai pritariant, ši tarnyba:
 - a) atlieka biologinės įvairovės būklės mokslinį ir techninį įvertinimą;
 - b) rengia mokslinius ir techninius įvertinimus pasekmių, panaudojus priemones, numatytas šios Konvencijos nuostatose;
 - c) parenka naujas, efektyvias ir pačias šiuolaikiškiausias technologijas ir „know-how“ biologinės įvairovės apsaugai bei stabiliam jos naudojimui ir pateikia rekomendacijas dėl būdų bei lėšų paremti tokių technologijų rengimą ir/ar perdavimą;
 - d) teikia konsultacijas dėl mokslinių programų ir tarptautinio bendradarbiavimo tyrimų ir paieškų klausimais, susijusiais su biologinės įvairovės apsauga ir stabilium jos naudojimu;
 - e) rengia atsakymus į mokslinio, techninio, technologinio ir metodologinio pobūdžio klausimus, kuriuos gali iškelti tarnybai Šalių Konferencija ar kitos jos pagalbinės tarnybos.
3. Tarnybos funkcijos, interesų ratas, veiklos organizavimas ir charakteris Šalių Konferencijos gali būti patikslinti.

26 straipsnis. **Pranešimai**

Kiekviena Susitariančioji Šalis periodiškai, kaip nustatyta Šalių Konferencijos, pateikia Šalių Konferencijai pranešimus apie priemones, kurių ji ėmėsi šios Konvencijos nuostatomis įgyvendinti, ir apie jų efektyvumą šios Konvencijos tikslų požiūriu.

27 straipsnis. **Ginčų sprendimas**

1. Kilus tarp Susitariančiųjų Šalių ginčui dėl šios Konvencijos traktavimo arba taikymo, suinteresuotos šalys stengiasi ginčą spręsti derybų keliu.
2. Jei suinteresuotos šalys negali ginčo išspręsti derybų keliu, jos gali kartu prašyti trečiosios šalies paslaugų arba kreiptis į ją su prašymu tarpininkauti.

3. Ratifikuojant, priimant, pritariant arba prisijungiant prie šios Konvencijos arba bet kuriuo kitu metu po to, valstybė ar ekonominės integracijos regioninė organizacija gali pateikti Depozitoriui raštišką pareiškimą, kad dėl ginčo, kuris nebuvo išspręstas sutinkamai su 1 ar 2 punkto nuostatomis, jos pripažįsta vieną arba abi iš šių priemonių ginčams spręsti kaip privalomą:

- a) arbitražinį svarstymą sutinkamai su II priedėlio 1 dalies numatyta procedūra;
- b) ginčo perdavimą į Tarptautinį Teismą.

4. Jei ginčo šalys nesutiko, sutinkamai su 3 punktu, su viena ta pačia bet kuria iš procedūrų, ginčas sprendžiamas pagal sutaikymo procedūrą sutinkamai su II priedėlio 2 dalimi, jei šalys nesutaria kitaip.

5. Šio straipsnio nuostatos taikomos ir bet kuriam protokolui, jei šiame protokole nenumatyta kitaip.

28 straipsnis. **Protokolų priėmimas**

1. Susitariančiosios Šalys bendradarbiauja rengiant ir priimant šios Konvencijos protokolus.
2. Protokolai priimami Šalių Konferencijos posėdyje.
3. Bet kurio siūlomo protokolo tekstą Sekretoriatas išsiunčia Susitariančiosioms Šalims bent prieš šešis mėnesius iki posėdžio.

29 straipsnis. **Konvencijos arba protokolų pataisos**

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis gali siūlyti šios Konvencijos pataisas. Kiekviena protokolo Šalis gali siūlyti to protokolo pataisas.

2. Šios Konvencijos pataisos priimamos Šalių Konferencijos posėdyje. Bet kurio protokolo pataisos priimamos to protokolo Šalių posėdyje. Siūlomos šios Konvencijos pataisos tekstas arba bet kurio protokolo pataisos tekstas, jei šiame protokole nenumatyta kitaip, Sekretoriato išsiunčiamas svarstomo dokumento Šalims ne vėliau kaip prieš šešis mėnesius iki šaukiant posėdį, kuriame numatoma jį priimti. Sekretoriatas siūlomų pataisų tekstą taip pat išsiunčia šią Konvenciją pasirašiusių Šalių žiniais.

3. Šalys deda pastangas pasiekti susitarimą konsensu dėl bet kurios šios Konvencijos ar bet kurio protokolo siūlomų pataisų. Jei visos galimybės pasiekti konsensu išsemtos, pataisa priimama dviejų trečiųjų posėdyje dalyvaujančių ir balsuojančių svarstomo dokumento Šalių dauguma ir Depozitoriaus išsiunčiama visoms Šalims ratifikuoti, priimti arba pritari.

4. Depozitorius gauna pranešimą raštu apie pataisų ratifikavimą, priėmimą arba pritarimą. Pataisos, priimamos sutinkamai su 3 punktu, įsigalioja toms Šalims, kurios su jomis sutiko, devyniasdešimtąją dieną įteikus saugojimui dokumentą apie ratifikavimą, priėmimą arba pritarimą dviems trečiosioms šios Konvencijos Susitariančiųjų Šalių arba atitinkamo protokolo Šalių, jei tame protokole nenumatyta kitaip. Po to pataisos įsigalioja ir bet kuriai kitai Šaliai devyniasdešimtąją dieną nuo tos Šalies dokumento apie šių pataisų ratifikavimą, priėmimą arba pritarimą atidavimo saugojimui.

5. Šio straipsnio tikslu frazė „dalyvaujančios ir balsuojančios šalys“ reiškia Šalis, dalyvaujančias ir balsuojančias „už“ ar „prieš“.

30 straipsnis. **Priedėlių ir jų pataisų priėmimas**

1. Šios Konvencijos arba bet kurio protokolo priedėliai yra atitinkamai šios Konvencijos arba to protokolo neatskiriama dalis ir, jei konkrečiai nenumatyta kitkas, nuoroda į šią Konvenciją arba į jos protokolus reiškia tuo pačiu nuorodą ir į bet kuriuos jų priedėlius. Tokie priedėliai apsiriboja procedūriniais, moksliniais, techniniais ir administraciniais klausimais.

2. Jei kuriame nors protokole dėl jo priedėlių nenumatyta kitaip, tai taikoma ši papildomų Konvencijos arba bet kurio protokolo priedėlių siūlymo, priėmimo ir įsigaliojimo procedūra:

a) šios Konvencijos arba bet kurio protokolo priedėliai siūlomi ir priimami pagal 29 straipsnyje numatytą procedūrą;

b) bet kuri Šalis, kuriai nepriimtini papildomi šios Konvencijos arba bet kurio protokolo, kurių ji yra Šalis, priedėliai, informuoja apie tai Depozitorių raštu per vienerius metus po Depozitoriaus pranešimo apie jų priėmimą. Depozitorius skubiai informuoja visas Šalis apie bet kurį gautą tokių pranešimą. Bet kuri Šalis gali bet kada atšaukti anksčiau išsiųstą pranešimą apie nepritarimą, po to priedėlis šiai Šaliai įsigalioja laikantis „c“ papunkčio nuostatos;

c) praėjus vieneriems metams po to, kai Depozitorius praneša apie priedėlių priėmimą, priedėliai įsigalioja visoms šios Konvencijos arba bet kurio atitinkamo protokolo Šalims, kurios nepateikė pranešimo, numatyto „b“ papunkčio nuostatose.

3. Šios Konvencijos arba bet kurio iš protokolų priedėlių pataisų siūlymas, priėmimas ir įsigaliojimas reguliuojami procedūros, analogiškos tai, kuri numatyta siūlant, priimant ir įsigaliojant priedėliams prie Konvencijos arba bet kurio iš protokolų.

4. Jei papildomas priedėlis ar priedėlio pataisa susijusi su šios Konvencijos arba bet kurio iš protokolų pataisa, tai šis papildomas priedėlis ar pataisa įsigalioja tik įsigaliojus šios Konvencijos arba atitinkamo protokolo pataisai.

31 straipsnis. **Balso teisė**

1. Išskyrus atvejį, numatytą šio straipsnio 2 punkte, kiekviena šios Konvencijos ar bet kurio protokolo Susitariančioji Šalis turi vieną balsą.

2. Klausimais, kurie yra jų kompetencijos sferoje, ekonominės integracijos regioninės organizacijos naudojami savo balso teise, turėdamos balsų skaičių, kiek yra jos valstybių- narių, tuo pačiu esančių Konvencijos ar atitinkamo protokolo Susitariančiosiomis Šalimis. Tos organizacijos nesinaudoja balso teise, jei jų valstybės-narės savo balsu naudojami pačios, ir atvirkščiai.

32 straipsnis. **Ryšys tarp šios Konvencijos ir jos protokolų**

1. Valstybė arba ekonominės integracijos regioninė organizacija gali tapti kurio nors protokolo Šalimi tik tuo atveju, jei ji yra arba tuo pačiu tampa šios Konvencijos Susitariančiaja Šalimi.

2. Sprendimus, susijusius su bet kuriuo protokolu, priima tik šio protokolo Šalys. Bet kuri Susitariančioji Šalis, kuri nėra ratifikavusi, priėmusi arba pritarusi protokolui, bet kuriame protokolo Šalių posėdyje gali dalyvauti tik stebėtojo teisėmis.

33 straipsnis. **Pasirašymas**

Ši Konvencija atvira pasirašymui visoms valstybėms ir bet kuriai ekonominės integracijos regioninei organizacijai Rio de Žaneire nuo 1992 m. birželio 5 d. iki 1992 m. birželio 14 d., taip pat centrinėse Jungtinių Tautų Organizacijos įstaigose Niujorke nuo 1992 m. birželio 15 d. iki 1993 m. liepos 4 d.

34 straipsnis. **Ratifikavimas, priėmimas arba pritarimas**

1. Ši Konvencija ir bet kuris iš protokolų valstybių ir ekonominės integracijos regioninių organizacijų turi būti ratifikuotas, priimtas arba jiems pritarata. Dokumentai apie ratifikavimą, priėmimą arba pritarimą atiduodami saugoti Depozitoriui.

2. Bet kuri organizacija, nurodyta 1 punkte, kuri tampa šios Konvencijos arba bet kurio protokolo Susitariančiaja Šalimi, tuo atveju, jei nėra viena iš jos valstybių-narių nėra Susitariančioji Šalis, prisiima visus įsipareigojimus, numatytus atitinkamai Konvencijoje arba protokole. Tuo atveju, kai viena ar kelios tos organizacijos valstybės-narės yra Konvencijos ar atitinkamo protokolo Susitariančiosios Šalys, ši organizacija ir jos valstybės-narės priima sprendimus dėl

pareigų vykdant savo įsipareigojimus, išplaukiančius atitinkamai iš Konvencijos arba protokolo. Šiuo atveju organizacija ir valstybės-narės negali vienu metu naudotis teisėmis, numatytomis Konvencijoje arba atitinkamame protokole.

3. Organizacijos, nurodytos 1 punkte, savo dokumentuose apie ratifikavimą, priėmimą arba pritarimą praneša apie savo kompetencijos sferą Konvencijos arba atitinkamo protokolo reguliuojamais klausimais. Šios organizacijos taip pat informuoja Depozitorių apie bet kurią atitinkamą jų kompetencijos sferų pasikeitimą.

35 straipsnis. **Prisijungimas**

1. Ši Konvencija ir bet kuris protokolas atviri prisijungti valstybėms ir ekonominės integracijos regioninėms organizacijoms nuo tos dienos, kai nutraukiamas Konvencijos ar atitinkamo protokolo pasirašymas.

2. Organizacijos, nurodytos 1 punkte, savo dokumentuose apie prisijungimą praneša apie savo kompetencijos sferą Konvencijos ar atitinkamo protokolo reguliuojamais klausimais. Šios organizacijos taip pat informuoja Depozitorių apie bet kokią savo kompetencijos sferos pasikeitimą.

3. Ekonominės integracijos regioninėms organizacijoms, prisijungiančioms prie šios Konvencijos ar bet kurio protokolo, taikomos 34 straipsnio 2 punkto nuostatos.

36 straipsnis. **Įsigaliojimas**

1. Ši Konvencija įsigalioja devyniasdešimtą dieną po to, kai įteikiamas saugojimui trisdešimtasis dokumentas apie ratifikavimą, priėmimą, pritarimą ar prisijungimą.

2. Bet kuris protokolas įsigalioja devyniasdešimtą dieną po to, kai saugojimui įteikiama tiek dokumentų apie ratifikavimą, priėmimą, pritarimą ar prisijungimą, kiek jų numatyta šiame protokole.

3. Kiekvienai Susitariančiajai Šaliai, kuri ratifikuoja, priima arba pritaria šiai Konvencijai arba prisijungia prie jos įteikus saugojimui trisdešimtąjį dokumentą apie ratifikavimą, priėmimą, pritarimą arba prisijungimą, Konvencija įsigalioja devyniasdešimtą dieną tai Susitariančiajai Šaliai įteikus savo dokumentą apie ratifikavimą, priėmimą, pritarimą ar prisijungimą.

4. Bet kuris protokolas, jei jame nenumatyta kitaip, Susitariančiajai Šaliai, kuri ratifikuoja, priima arba pritaria šiam protokolui, arba prisijungia prie jo jam įsigaliojus, sutinkamai su 2 punktu, įsigalioja devyniasdešimtą dieną tai Susitariančiajai Šaliai įteikus savo dokumentą apie ratifikavimą, priėmimą, pritarimą ar prisijungimą arba dieną, kada Susitariančiajai Šaliai įsigalios Konvencija, jei ji įsigalios vėliau.

5. Ekonominės integracijos regioninės organizacijos bet kuris dokumentas, įteiktas saugoti 1 ir 2 punkto tikslu, netrauktuojamas kaip papildomas dokumentas prie tos organizacijos valstybių-narių įteiktų saugoti dokumentų.

37 straipsnis. **Išlygos**

Jokios šios Konvencijos išlygos neleidžiamos.

38 straipsnis. **Išstojimas**

1. Sukakus dvejiems metams po šios Konvencijos įsigaliojimo Susitariančiajai Šaliai, ši Susitariančioji Šalis bet kuriuo metu gali išstoti iš Konvencijos, išsiuntus Depozitoriui raštišką pranešimą.

2. Bet kuris toks išstojimas įsigalioja praslinkus vieneriems metams po to, kai šį pranešimą gauna Depozitorius, arba vėliau, jei tai yra nurodyta pranešime apie išstojimą.

3. Bet kuri Susitariančioji Šalis, kuri išstoja iš šios Konvencijos, laikoma taip pat išstojusia iš bet kurio protokolo, kurio Šalis ji buvo.

39 straipsnis. Laikinoji finansavimo tvarka

Su sąlyga, jei Jungtinių Tautų Organizacijos vystymo programos Pasaulinis aplinkos apsaugos fondas visiškai persitvarkys sutinkamai su 21 straipsnio nuostatomis, Jungtinių Tautų Organizacijos aplinkos apsaugos programa ir Tarptautinis rekonstrukcijos ir vystymo bankas, laikotarpiu nuo šios Konvencijos įsigaliojimo iki pirmojo Šalių Konferencijos posėdžio arba iki to laiko, kol Šalių Konferencija sutinkamai su 21 straipsniu nenustatys tokios organizacinės struktūros, yra laikina organizacinė struktūra.

40 straipsnis. Laikinos priemonės dėl Sekretoriato

Sekretoriatas, kurį sudaro Jungtinių Tautų Organizacijos aplinkos apsaugos programos direktorius-vykdytojas, laikinai, laikotarpiu nuo šios Konvencijos įsigaliojimo iki pirmojo Šalių Konferencijos posėdžio, yra 24 straipsnio 2 punkte numatytas Sekretoriatas.

41 straipsnis. Depozitorius

Šios Konvencijos ir bet kurio protokolo Depozitoriaus funkcijas atlieka Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis sekretorius.

42 straipsnis. Autentiški tekstai

Šios Konvencijos originalas, kurio tekstai anglų, arabų, ispanų, kinų, rusų ir prancūzų kalbomis yra lygiai autentiški, įteikiamas saugoti Jungtinių Tautų Organizacijos Generaliniam sekretoriui.

Patvirtindami tai, žemiau pasirašiusieji, reikiamu būdu tam įgalioti, pasirašė šią Konvenciją.

Pasirašyta Rio de Žaneire vienas tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt antrųjų metų birželio penktą dieną.

IPRIEDĒLIS

APIBRĒŽIMAI IR PRIEŽIŪRA

1. Ekosistemos ir buveinēs: pasižyminčios didele įvairove, dideliu endeminių ir nykstančių rūšių skaičiumi; arba išlaikiusios natūralią gyvąją gamtą; būtinos migruojančioms rūšims; turinčios socialinę, ekonominę, kultūrinę arba mokslinę reikšmę; arba turinčios reprezentatyvinį ar unikalų pobūdį; arba susiję su pagrindiniais evoliuciniais ar kitais biologiniais procesais.

2. Rūšys ir bendrijos: atsidūrusios išnykimo pavojuje; esančios domestikikuotų ir kultivuojamų rūšių laukinėmis giminingomis rūšimis; turinčios medicininę, žemės ūkio ar kitą ekonominę vertę; arba turinčios socialinę, mokslinę ar kultūrinę reikšmę; arba vaidinančios svarbų vaidmenį biologinės įvairovės apsaugos ir stabilaus naudojimo tyrimuose, pavyzdžiui, kaip rūšys-indikatoriai.

3. Aprašytieji genomai ir genai, turintys socialinę, mokslinę arba ekonominę reikšmę.

II PRIEDĖLIS

1 dalis

ARBITRAŽINIO SVARSTYMO PROCEDŪRA

1 straipsnis

Šalis-ieškovė praneša Sekretariatui apie tai, kad šalys perduoda ginčą svarstyti sutinkamai su 27 straipsniu. Pranešime nurodoma svarstymo arbitraže objektas, kaip antai, Konvencijos arba protokolo straipsniai, dėl kurių interpretavimo ar taikymo iškilo ginčas. Jei šalys nesutarė dėl ginčo objekto iki paskiriant teismo pirmininką, tai objektą nustato teismas. Sekretariatas išsiuntinėja tokiu būdu gautą informaciją visoms suinteresuotoms šios Konvencijos arba atitinkamo protokolo Susitariančiosioms Šalims.

2 straipsnis

1. Iškilus ginčui tarp dviejų šalių, arbitražinį teismą sudaro trys nariai. Kiekviena iš ginčo šalių paskiria vieną arbitrą, ir du tokiu būdu paskirtieji arbitrai tarpusavyje sutarę paskiria trečiąjį arbitrą, kuris vykdys teismo pirmininko funkcijas. Pastarasis negali būti vienos kurios šalies pilietis, negali vienos iš šalių teritorija būti jo įprasta gyvenamoji vieta, negali būti tos šalies tarnyboje ir jokių kitu būdu negali būti su šalimi susietas.

2. Iškilus ginčui tarp daugiau kaip dviejų šalių, šalys, turinčios vienodų ginčo interesų, tarpusavy sutarę, paskiria vieną teismo narį.

3. Bet kuri vakancija užimama pagal procedūrą, numatytą pirminiam paskyrimui.

3 straipsnis

1. Jeigu praėjus dviems mėnesiams po antrojo arbitro paskyrimo nepaskirtas arbitražinio teismo pirmininkas, tai, šalims prašant, kitų dviejų mėnesių laikotarpiu jį paskiria Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis sekretorius.

2. Jei viena iš šalių nepaskiria arbitro per du mėnesius, kita šalis turi teisę informuoti apie tai Generalinį sekretorių, kuris jį paskiria per kitus du mėnesius.

4 straipsnis

Arbitražinis teismas priima savo sprendimą sutinkamai su šia Konvencija, bet kuriuo atitinkamu protokolu ir tarptautinės teisės normomis.

5 straipsnis

Jei ginčo šalys nesutarė kitaip, arbitražinis teismas savo procedūros taisykles nustato pats.

6 straipsnis

Arbitražinis teismas gali, vienai iš šalių prašant, rekomenduoti laikinas būtinas ginties priemones.

7 straipsnis

Ginčo šalys padeda arbitražinio teismo darbui, kaip antai, naudoja visas jų turimas galimybes:

- a) teikia jam visus su byla susijusius dokumentus, informaciją ir medžiagą;
- b) reikalui esant, sudaro galimybę iškviesti liudininkus bei ekspertus ir susipažinti su jų parodymais.

8 straipsnis

Šalys ir arbitrai privalo užtikrinti konfidencialumą bet kurios informacijos, kurią jie gauna konfidencialia tvarka vykstant arbitražiniam teismui.

9 straipsnis

Jei arbitražinis teismas nepriima kito sprendimo, išplaukiančio iš konkrečių bylos aplinkybių, teismo išlaidos paskirstomos lygiai tarp ginčo šalių. Teismas registruoja visas savo išlaidas ir pateikia šalims galutinę išlaidų ataskaitą.

10 straipsnis

Bet kuri Susitariančioji Šalis, turinti ginčo objekte savų teisinių interesų, kurie gali būti susiję su bylos nagrinėjimu, turi teisę teismui sutikus dalyvauti bylos nagrinėjime.

11 straipsnis

Teismas gali nagrinėti kontraieškinius, išplaukiančius betarpiškai iš ginčo objekto, ir priimti dėl jų sprendimą.

12 straipsnis

Arbitražinio teismo sprendimai procedūriniais klausimais ir klausimais dėl ginčo esmės priimami jo teismo narių balsų dauguma.

13 straipsnis

Jei viena iš šalių neatvyksta į arbitražinį teismą arba negali išstoti ginant savo bylą, kita šalis gali prašyti teismą tęsti svarstymą ir priimti savo galutinį sprendimą. Vienos šalies nedalyvavimas arba negalėjimas išstoti ginti savo bylą nėra kliūtis ginčui svarstyti. Prieš priimant galutinį sprendimą arbitražinis teismas turi įsitikinti ieškinio faktišku ir juridišku pagrįstumu.

14 straipsnis

Teismas priima galutinį sprendimą per penkis mėnesius po jo (teismo) galutinio sudarymo datos, jei jis nepripažins būtina pratęsti šį terminą dar vienam periodui, neviršijančiam penkių mėnesių.

15 straipsnis

Arbitražinio teismo galutinis sprendimas apsiriboja ginčo objektu, nurodant motyvus, kuriais jis remiasi. Nurodoma narių, dalyvavusių priimant sprendimą, pavardės, galutinio sprendimo priėmimo data. Bet kuris teismo narys gali pridėti savo nuomonę arba nuomonę, nesutampančią su galutiniu sprendimu.

16 straipsnis

Nutartis ginčo šalims yra privaloma. Ji negali būti apskūsta, jei ginčo šalys iš anksto nesutarė dėl apskundimo procedūros.

17 straipsnis

Bet kurie nesutarimai, kurie gali iškilti tarp ginčo šalių dėl teismo galutinio sprendimo interpretavimo arba vykdymo tvarkos, gali būti bet kurios šalies perduoti svarstyti arbitražiniam teismui, kuris šį sprendimą priėmė.

2 d a l i s

SUTAIKYMO PROCEDŪRA

1 straipsnis

Sutaikymo komisija sudaroma prašant vienai iš ginčo šalių. Jei šalys nesutarė kitaip, ši komisija susideda iš penkių narių, iš kurių po du skiria kiekviena suinteresuota šalis, o pirmininką šie nariai išsirenka kartu.

2 straipsnis

Kilus ginčui tarp daugiau nei dviejų šalių, šalys, turinčios bendrų interesų, tarpusavyje susitarę, paskiria savo komisijos narius. Atvejais, kada yra dvi ar daugiau šalių, turinčių skirtingus interesus, ir kada nesutariama dėl vienodų interesų, jos narius skiria atskirai.

3 straipsnis

Jeigu bet kurie skyrimai, kuriuos turi atlikti šalys, yra neatliekami per du mėnesius nuo prašymo sudaryti sutaikymo komisiją datos, Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis sekretorius, kai atitinkamai kreipiasi tokį prašymą pateikusi šalis, paskiria komisiją per du kitus mėnesius.

4 straipsnis

Jei per du mėnesius po komisijos narių paskyrimo neišrenkamas sutaikymo komisijos pirmininkas, tai Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinis sekretorius, kai atitinkamai kreipiasi viena iš šalių, skiria pirmininką per kitus du mėnesius.

5 straipsnis

Sutaikymo komisija savo sprendimus priima savo narių dauguma. Jei ginčo šalys nesutarė kitaip, savo procedūrą komisija nustato pati. Ji pateikia siūlymus ginčui spręsti, kuriuos šalys geranoriškai apsvarsto.

6 straipsnis

Kilus nesutarimams dėl sutaikymo komisijos kompetencijos, klausimus sprendžia pati komisija.
